

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Харківський торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Кафедра міжнародного бізнесу, фінансів та обліку

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зовнішньоекономічна діяльність підприємства

повна назва навчальної дисципліни

для підготовки
студентів освітнього
ступеня

бакалавр

молодший бакалавр, бакалавр
чи магістр

року набору

2019

галузі знань

07 Управління та адміністрування

шифр і назва галузі знань

спеціальності

076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

шифр і найменування спеціальності

освітня програма

Митна справа

назва освітньої програми / спеціалізації

академічні групи

МС-19

шифр академічних груп

статус дисципліни

обов'язкова

обов'язкова чи вибіркова

Харків, 2020 рік

Розробник:

Ярмак Ольга Віталіївна,
доцент кафедри міжнародного бізнесу,
фінансів та обліку, кандидат економічних наук,
доцент

прізвище, ім'я, по батькові повністю, посада повністю, науковий
ступінь, вчене звання повністю

14.12.2021 р.

Програму обговорено та схвалено на засіданні кафедри міжнародного бізнесу,
фінансів та обліку протокол від 14.12.2020 р. № 07.

Програму розглянуто та затверджено на засіданні методичної комісії інституту,
протокол від 15.01.2021 р. № 04.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність галузі знань 07 Управління та адміністрування.

Метою викладання навчальної дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» є формування знань щодо базових категорій зовнішньоекономічної діяльності підприємства та аналіз закономірностей, умов, процесів і специфічних особливостей зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання, а також підготовка майбутніх спеціалістів до практичної діяльності на підприємствах, що працюють на зовнішніх ринках.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сукупність господарських, економічних, правових, фінансових відносин у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки вивчення навчальної дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства» ґрунтуються на знаннях навчальної дисципліни «Торговельне підприємництво» та є основою для подальшого засвоєння навчальних дисциплін, таких як «Організація торгівлі», «Митна справа».

Мова викладання – українська.

2. ЗАПЛАНОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Навчальна дисципліна забезпечує набуття студентами:

загальних компетентностей:

ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях;

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК 7. Здатність працювати в команді;

ЗК 10. Здатність діяти відповідально та свідомо.

фахових компетентностей:

ФК 7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких, торговельних, біржових і митних структур, зокрема забезпечувати контроль за дотриманням заходів тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;

ФК 9. Здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних, біржових і митних структур, зокрема здійснювати митні процедури та виконувати митні формальності.

програмних результатів навчання:

ПРН 9. Знати вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної і правової держави;

ПРН 19. Застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сутність і основні напрямки зовнішньоекономічної діяльності

Поняття та сутність зовнішньоекономічної діяльності. Характеристика категорій зовнішньоекономічної сфери. Причини, передумови розвитку зовнішньоекономічних зв'язків та їх вплив на національну економіку. Класифікація принципів зовнішньоекономічної діяльності. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності і право на здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Види, форми та функції зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 2. Нормативно-правове забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємств

Зовнішньоекономічна політика України. Основні етапи розвитку зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Характеристика основних показників розвитку зовнішньоекономічного сектора країни. Платіжний баланс України, його структура та характеристика. Аналіз та оцінка сучасного стану зовнішньоекономічної діяльності України.

Тема 3. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Сутність та принципи митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Митні органи України: структура, завдання, функції. Завдання, форми та види здійснення контролю, характеристика митних режимів. Товарна номенклатура зовнішньоекономічної діяльності. Основні митні документи та порядок їх оформлення. Декларування товарів і форми та процедури. Митна вартість та методи її визначення. Види мита та митних ставок.

Тема 4. Загальнодержавні податки у сфері зовнішньоекономічної діяльності

Види та функції податків у сфері ЗЕД. Особливості оподаткування залежно від митного режиму. Порядок відшкодування ПДВ при здійсненні експортних операцій. Основні види пільг суб'єктам ЗЕД, що діють на території України. Види митних платежів в Україні. Класифікаційні ознаки системи митних платежів. Сплата податків і зборів, якими обкладаються товари під час вивезення на митну територію України (експорт). Сплата податків і зборів, якими обкладаються товари під час ввезення на митну територію України (імпорт).

Тема 5. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

Нетарифні засоби регулювання, їх класифікація та характеристика. Кількісні обмеження: ліцензування та квотування. Види і способи розподілу ліцензій. Механізм оформлення документів для отримання ліцензій. Фінансові засоби нетарифного регулювання: експортні субсидії, експортні кредити, спеціальні імпорتنі процедури. Антидемпінгові заходи та антидемпінгові мита. Технічні бар'єри. Сутність політики державних закупівель.

Тема 6. Валютне регулювання ЗЕД в Україні

Поняття валютної політики держави та її складові. Об'єкти та суб'єкти валютного регулювання. Види валютних операцій. Валютні ринки. Система валютного регулювання. Суб'єкти та об'єкти валютного регулювання і контролю. Основні види валютних операцій. Сучасні світові фінансові центри.

Тема 7. Міжнародні розрахунки й банківське обслуговування у ЗЕД

Сутність міжнародних розрахунків у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Форми розрахунків міжнародній сфері. Міжбанківські розрахунки у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Система клірингу. Типи міжнародних розрахунків. Авансові перерахунки. Платіж на відкритий рахунок. Авансовий платіж. Банківський переказ. Розрахунковий чек. Кореспондентські міжбанківські відносини.

Тема 8. Форми виходу підприємств на зовнішні ринки

Передумови та мотивація виходу підприємств на зовнішні ринки. Характеристика форм виходу підприємств на зовнішні ринки. Вивчення і аналіз умов ринку. Партнери на світовому ринку: пошук, вибір, встановлення контакту. Форми виходу на зовнішні ринки. Вивчення вимог зовнішнього ринку до товару.

Тема 9. Цінова політика та механізм розрахунків на зовнішньому ринку

Ціни і ринкова політика підприємства на зовнішньому ринку. Особливості ціноутворення при укладанні зовнішніх контрактів. Суть міжнародних розрахунків. Форми розрахунків у міжнародній сфері. Оцінка надійності на вибір комерційних банків суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 10. Торгівельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку

Суть зовнішньоекономічної торгівлі та методи її здійснення суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності. Сутність та види посередницької діяльності. Класифікація та характеристика посередницьких операцій, умови та сфера їх застосування. Винагорода посередників. Угоди посередницької діяльності. Проблема становлення та розвитку торговельно-посередницької діяльності в Україні.

Тема 11. Міжнародні торговельні угоди і контракти

Сутність, особливості та види зовнішньоекономічних контрактів. Техніка підготовки, укладання та виконання зовнішньоекономічного контракту. Типова структура міжнародного контракту. Основні джерела правового регулювання зовнішньоекономічних контрактів.

Тема 12. Зовнішньоторговельні операції

Суть зовнішньоекономічної торгівлі та методи її здійснення суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності. Сутність та види посередницької діяльності. Класифікація та характеристика посередницьких операцій, умови та сфера їх застосування. Винагорода посередників. Угоди посередницької діяльності. Проблема становлення та розвитку торговельно-посередницької діяльності в Україні.

Тема 13. Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства

Зміст, задачі і методи економічного аналізу в сфері зовнішньоекономічних зв'язків. Оцінка рівня і якості виконання зобов'язань за контрактами з іноземними партнерами. Характеристика динаміки експорту (імпорту) товарів і послуг. Оцінка раціональності використання оборотного капіталу при експорті й імпорті товарів. Питома вага сум контрактів, прострочених у звітному періоді.

Тема 14. Транспортне обслуговування зовнішньоекономічної діяльності

Сутність, особливості та види правового регулювання міжнародних перевезень. Організація міжнародних перевезень. Особливості міжнародних перевезень різними видами транспорту. Товарно-транспортна документація. Транспортно-експедиторське обслуговування транспортних перевезень. Мета застосування правил інтерпретації міжнародних торговельних термінів Incoterms 2010.

Тема 15. Страхування ризиків при здійсненні ЗЕД підприємств та шляхи їх мінімізації

Сутність та класифікація ризиків зовнішньоекономічної діяльності. Особливості управління ризиками у зовнішньоекономічній діяльності. Економічний зміст страхування в зовнішньоекономічній діяльності. Основні види страхування в зовнішньоекономічній діяльності.

Тема 16. Зовнішньоекономічна діяльність на території вільних економічних зон

Створення та функціонування вільних економічних зон. Особливості режиму економічної діяльності спеціальних (вільних) економічних зон. Специфіка та особливості створення та розвитку СЕЗ у світі. Характерні ознаки офшорних зон. Специфіка офшорного банківського бізнесу.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Обсяги та структура навчальної дисципліни за навчальними роками

Форма навчання	Вид навчальних занять	Навчальні роки							
		2020/2021		2021/2022		2022/2023		2023/2024	
		Осінь	Весна	Осінь	Весна	Осінь	Весна	Осінь	Весна
Денна повна	Лекційні заняття		34						
	Семінарські заняття								
	Практичні заняття		34						
	Лабораторні заняття								
	Курсова робота (проект)								
	Самостійна робота студентів		112						
	Усього годин		180						
Денна скорочена	Лекційні заняття								
	Семінарські заняття								
	Практичні заняття								
	Лабораторні заняття								
	Курсова робота (проект)								
	Самостійна робота студентів								
	Усього годин								
Заочна повна	Лекційні заняття								
	Семінарські заняття								
	Практичні заняття								
	Лабораторні заняття								
	Курсова робота (проект)								
	Самостійна робота студентів								
	Усього годин								
Заочна скорочена	Лекційні заняття								
	Семінарські заняття								
	Практичні заняття								
	Лабораторні заняття								
	Курсова робота (проект)								
	Самостійна робота студентів								
	Усього годин								

4.2. Структура навчальної дисципліни за формами навчання

[illegible]

Теми дисципліни	Обсяг у годинах																											
	денна форма												заочна форма															
	повна						скорочена						повна						скорочена									
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					усього	у тому числі					усього	у тому числі								
		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС		Л	СЗ	ПЗ	ЛЗ	СРС				
посередницька діяльність на зовнішньому ринку																												
Тема 11. Міжнародні торговельні угоди і контракти	11	2		2		7																						
Тема 12. Зовнішньоторговельні операції	11	2		2		7																						
Тема 13. Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства	11	2		2		7																						
Тема 14. Транспортне обслуговування зовнішньоекономічної діяльності	11	2		2		7																						
Тема 15. Страхування ризиків при здійсненні ЗЕД підприємств та шляхи їх мінімізації	15	4		4		7																						
Тема 16. Зовнішньоекономічна діяльність на території вільних економічних зон	11	2		2		7																						
Усього годин / кредитів ECTS	180/6	34		34		112																						

Навчальні матеріали з освітнього компоненту доступні на Порталі навчальних ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу інституту:

для денної форми навчання – <http://beta-edu.htei.kh.ua/moodle/course/view.php?id=2139>

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Сутність і основні напрямки зовнішньоекономічної діяльності

1. Світове господарство та міжнародний ринок.
2. Характерні риси світового ринку.

Тема 2. Нормативно-правове забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємств

1. Класифікація форм міжнародної економічної діяльності.
2. Режими регулювання ЗЕД України.
3. Принципи, суб'єкти та види ЗЕД підприємств
4. Право суб'єктів господарювання на здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 3. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

1. Особливості митного оформлення товарів в Україні.
2. Контингентування та ліцензування, їх вплив на рівень цін. Заходи проти недобросовісної конкуренції.
3. Світова організація торгівлі (СОТ) як організаційно-інституціональне підґрунтя розвитку митно-тарифної системи.

Тема 4. Загальнодержавні податки у сфері зовнішньоекономічної діяльності

1. Основні функції податків у сфері зовнішньоекономічної діяльності.
2. Особливості оподаткування у сфері зовнішньоекономічної діяльності залежно від митного режиму.

Тема 5. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності

1. Нетарифні обмеження відносять до економічної групи і чому.
2. Завдання вирішуються на державному рівні з використанням кількісних обмежень.

Тема 6. Валютне регулювання ЗЕД в Україні

1. Складові валютної політики
2. Система регулювання валютних відносин.

Тема 7. Міжнародні розрахунки й банківське обслуговування у ЗЕД

1. Недокументарна форм розрахунків.
2. Кореспондентські міжбанківські відносини.
3. Система клірингу.

Тема 8. Форми виходу підприємств на зовнішні ринки

1. Форми розрахунків, які є найменш та найбільш з позиції експортера та імпортера.
2. Розкрийте процедуру здійснення акредитивної операції згідно з Уніфікованими правилами та звичаями для документарних акредитивів, розробленими МТП.

Тема 9. Цінова політика та механізм розрахунків на зовнішньому ринку

1. Основні види знижок як компроміс цінових пропозицій та преференцій продавців і покупців.
2. Особливості ціноутворення при укладанні зовнішніх контрактів.
3. Технічні і комерційні поправки до ціни.

Тема 10. Торгівельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку

1. Угода консигнації.
2. Агентська угода.
3. Угода «делькредере»

Тема 11. Міжнародні торговельні угоди і контракти

1. Санкції та рекламації.
2. Форс-мажорні обставини.

Тема 12. Зовнішньоторговельні операції

1. Інжиніринг.
2. Пункти митного документального оформлення в режимі імпорту.
3. Перевезення товарів транзитом через країну як реекспорт не розглядається.

Тема 13. Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства

1. Оцінка раціональності використання оборотного капіталу при експорті й імпорті товарів.
2. Коефіцієнт виконання зобов'язань з експорту товарів за ціною.
3. Коефіцієнт виконання зобов'язань з експорту товарів за фізичним обсягом.

Тема 14. Транспортне обслуговування зовнішньоекономічної діяльності

1. Порядок ціноутворення.
2. Групи транспортних послуг.
3. Колізійні прив'язки міжнародних перевезень.

Тема 15. Страхування ризиків при здійсненні ЗЕД підприємств та шляхи їх мінімізації

1. Страхування міжнародного туризму.
2. Страхування відповідальності перевізника.
3. Страхування вантажів.

Тема 16. Зовнішньоекономічна діяльність на території вільних економічних зон

1. Найпопулярніші офшорні зони.
2. Боротьба з відмиванням злочинних доходів.

Зміст, порядок виконання та критерії оцінювання самостійної роботи студентів наведено на Порталі навчальних ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу інституту:

для денної форми навчання — <http://beta-edu.htei.kh.ua/moodle/course/view.php?id=2139>

Організація самостійної роботи студентів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про самостійну роботу студентів Харківського торговельно-економічного інституту КНТЕУ;
- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНІ НАВЧАЛЬНИМ ПЛАНОМ

Навчальним планом передбачено виконання курсової роботи.

Порядок її виконання та критерії оцінювання наведено у відповідних методичних вказівках.

Організація курсового проектування регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про курсову роботу (проект) у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ;
- Положенням про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у творах працівників і здобувачів вищої освіти Харківського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету.

7. ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовуються наступні форми оцінювання та схема розподілу балів:

Весна 2020/2021 н. р.

№	Рейтингові оцінки	Макс. бали за формами навчання	
		денна	заочна
1	Поточний контроль	60	
1.1	<i>Тема 1. Сутність і основні напрямки ЗЕД</i>		
	Виконання практичного завдання	1	
	Тестування на порталі	2	
1.2	<i>Тема 2. Нормативно-правове забезпечення ЗЕД</i>		
	Виконання практичного завдання	1	
	Тестування на порталі	2	
1.3	<i>Тема 3. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності</i>		
	Виконання практичного завдання	1	

№	Рейтингові оцінки	Макс. бали за формами навчання	
		денна	заочна
	Тестування на порталі	2	
1.4	<i>Тема 4. Загальнодержавні податки у сфері зовнішньоекономічної діяльності</i>		
	Виконання практичного завдання	1	
	Тестування на порталі	2	
1.5	<i>Тема 5. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності</i>		
	Виконання практичного завдання	2	
	Тестування на порталі	2	
1.6	<i>Тема 6. Валютне регулювання ЗЕД в Україні</i>		
	Виконання практичного завдання	2	
	Тестування на порталі	2	
1.7	<i>Тема 7. міжнародні розрахунки й банківське обслуговування у ЗЕД</i>		
	Виконання практичного завдання	2	
	Тестування на порталі	2	
1.8	<i>Тема 8. Форми виходу підприємств на зовнішні ринки</i>		
	Виконання практичного завдання	2	
	Тестування на порталі	2	
1.9	<i>Тема 9. Цінова політика та механізм розрахунків на зовнішньому ринку</i>		
	Виконання практичного завдання	2	
	Тестування на порталі	2	
1.10	<i>Тема 10. Торгівельно-посередницька діяльність на зовнішньому ринку</i>		
	Виконання практичного завдання	2	
	Тестування на порталі	2	
1.11	<i>Тема 11. Міжнародні торговельні угоди і контракти</i>		
	Виконання практичного завдання	2	
	Тестування на порталі	2	
1.12	<i>Тема 12. Зовнішньоторговельні операції</i>		
	Виконання практичного завдання	2	
	Тестування на порталі	2	
1.13	<i>Тема 13. Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства</i>		
	Виконання практичного завдання	2	
	Тестування на порталі	2	
1.14	<i>Тема 14. Транспортне обслуговування зовнішньоекономічної діяльності</i>		
	Виконання практичного завдання	2	
	Тестування на порталі	2	
1.15	<i>Тема 15. Страхування ризиків при здійсненні ЗЕД підприємств та шляхи їх мінімізації</i>		
	Виконання практичного завдання	2	

№	Рейтингові оцінки	Макс. бали за формами навчання	
		денна	заочна
	Тестування на порталі	2	
1.16	<i>Тема 16. Зовнішньоекономічна діяльність на території вільних економічних зон</i>		
	Виконання практичного завдання	2	
	Тестування на порталі	2	
2	Підсумковий семестровий контроль (письмова екзаменаційна робота)	40	
2.1	Завдання на оцінювання теоретичних знань (комп'ютерне тестування)	20	
2.2	Завдання на оцінювання практичних навичок (розрахунково-аналітичне або ситуаційне завдання)	10	
2.3	Завдання на оцінювання професійних вмінь (розрахунково-аналітичне або ситуаційне, або творче завдання)	10	
3	Оцінка з дисципліни	100	

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС. Умовою допуску до підсумкового семестрового Контролю є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Організація та проведення контрольних заходів регламентується наступними нормативними документами:

- Положенням про оцінювання результатів навчання студентів у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ;
- Положенням про організацію освітнього процесу у Харківському торговельно-економічному інституті КНТЕУ.

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

9.1. Основні джерела інформації

1. Новицький В. Є. Міжнародна економічна діяльність України : підручник / В. Є. Новицький. – Київ : Київський національний економічний університет, 2016. – 948 с.

2. Рум'янцев А. П. Зовнішньоекономічна діяльність : навчальний посібник / А. П. Рум'янцев, Н. С. Рум'янцева. – 2-ге вид. перероб та доп. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 296 с.

3. Тюріна Н. М. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навчальний посібник / Н. М. Тюріна, Н. С. Карвацка. – Київ : Центр учбової літератури, 2016. – 408 с.

9.2. Додаткові джерела інформації

4. Дідківський М. І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навчальний посібник / М. І. Дідківський. – Київ : Знання, 2006. – 462 с.

5. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Зовнішньоекономічна діяльність : термінологічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк. – Київ : Кондор, 2007. – 168 с.

6. Чернишова Л. О. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : практикум : навчальний посібник / Л. О. Чернишова, В. О. Козуб, Л. Л. Носач, К. Ю. Величко, О. І. Печенка. – Харків : Видавництво «Форт», 2017. – 238 с.

7. Шраменко Н. Ю. Зовнішньоторговельні транспортні операції : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів, які навчаються за напрямом «Транспортні технології» / Н. Ю. Шраменко, Т. В. Харченко. – Харків : Харківський національний автомобільно-дорожній університет, 2007. – 260 с.